

Jaarverslag 2024

De WKR in 2024

Adviezen en activiteiten van de
Wetenschappelijke Klimaatraad in 2024

WKR.

Voorwoord

Voor u ligt het tweede jaarverslag van de Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR). De WKR adviseert sinds april 2023 regering en parlement gevraagd en ongevraagd over het te voeren klimaatbeleid.

In 2024 kwam de gemiddelde temperatuur op aarde voor het eerst boven de 1,5 graden Celsius uit, vergeleken met de periode 1850-1900. De Klimaat- en Energieverkenning gaf aan dat de klimaatdoelen voor Nederland steeds verder uit zicht raken. We hoorden over klimaatkantelpunten, AMOC en zagen de verwoestende effecten van de 'waterbom' in Valencia.

We lazen ook positief nieuws: Nederlanders vinden klimaatactie onverminderd belangrijk. 14% van de personenauto's is (deels) elektrisch, we eten minder vlees en het aandeel hernieuwbare elektriciteit van de totale elektriciteitsproductie kwam uit op 53%.

Klimaatverandering heeft steeds meer impact op de manier waarop we in Nederland en in de wereld met elkaar samenleven, wonen, werken, reizen, consumeren, produceren en besturen. Het klimaat kan niet los gezien worden van andere maatschappelijke opgaven, zoals natuur, gezondheid, veiligheid en bestaanszekerheid. Een goed begrip van de opgave vergt inzichten uit verschillende invalshoeken, zoals de natuurwetenschappen, bestuurskunde, economie, psychologie en ethiek. De WKR is er om vanuit uiteenlopende disciplines wetenschappelijke inzichten te vertalen naar aanbevelingen voor klimaatbeleid. De WKR ambieert om regering en parlement concreet en duidelijk handelingsperspectief te bieden.

Wij kijken met trots terug op het tweede jaar van de WKR. De WKR heeft twee grote adviezen uitgebracht: een over CO₂-verwijdering en een over de toekomst van de landbouw. De raad heeft een vraag van het parlement over prioritering netcongestie beantwoord, en er is een aantal nieuwe adviestrajecten gestart.

Daarnaast is de organisatie verder uitgebouwd: er zijn vier nieuwe stafmedewerkers en een nieuw raadslid gestart, we hebben met elkaar de missie van de organisatie vastgesteld, de werkwijze is verder geprofessionaliseerd en de samenwerking met andere organisaties verstevigd.

We hebben er alle vertrouwen in dat de WKR de komende jaren regering en parlement van gedegen advies kan voorzien over de ontwikkeling van een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving met oog voor andere maatschappelijke opgaven.

Jan Willem Erisman
Voorzitter

Ruud van den Brink
Secretaris-directeur

De Wetenschappelijke Klimaatraad

De WKR adviseert regering en parlement over de ontwikkeling van een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving, op basis van brede wetenschappelijke inzichten en met oog voor andere maatschappelijke opgaven.

Voor de WKR geldt de [Kaderwet Adviescolleges](#), onder meer voor de samenstelling van de raad, de vergoeding van de (werkgevers van de) raadsleden, de wijze van advisering, begroting, verslaglegging en programmering.

De Raad

De raad bestaat uit tien leden. Zij zijn bij Koninklijk Besluit benoemd tot 4 november 2026. De voorzitter is aangesteld voor 1 dag in de week, de plaatsvervangend voorzitter voor 0,75 dag en de overige acht leden voor 0,5 dag per week. De raadsleden weerspiegelen met hun wetenschappelijke expertise het interdisciplinaire karakter van de raad.

- ▶ **Prof. dr. ing. J.W. (Jan Willem) Erisman**, Hoogleraar Milieu en Duurzaamheid, Centrum voor Milieuwetenschappen, Universiteit Leiden (voorzitter)
- ▶ **Prof. dr. H.C. (Heleen) de Coninck**, Hoogleraar Socio-technische Innovatie en Klimaatverandering, Technische Universiteit Eindhoven (plaatsvervangend voorzitter)
- ▶ **Dr. S. (Sanne) Akerboom**, Universitair docent Regulering en Governance Energietransitie, Universiteit Utrecht
- ▶ **Prof. dr. K. (Kornelis) Blok**, Emeritus-hoogleraar Energy Systems Analysis, Technische Universiteit Delft
- ▶ **Prof. dr. H. (Henri) de Groot**, Hoogleraar Regionaal Economische Dynamiek, de Vrije Universiteit Amsterdam [per 1 nov 2024]
- ▶ **Prof. dr. M. (Marjolijn) Haasnoot**, Hoogleraar Klimaatadaptatie, Universiteit Utrecht en senior-onderzoeker Deltares
- ▶ **Prof. dr. M. (Machiel) Mulder**, Hoogleraar Energie-economie, Rijksuniversiteit Groningen [tot 1 juli 2024]
- ▶ **Prof. dr. W. (Wouter) Peters**, Hoogleraar Koolstofkringloop, Wageningen University & Research
- ▶ **Dr. W.D. (Wieke) Pot**, Universitair docent bestuurskunde, Wageningen University & Research
- ▶ **Prof. dr. E.M. (Linda) Steg**, Hoogleraar omgevingspsychologie, Rijksuniversiteit Groningen
- ▶ **Prof. dr. ir. B. (Behnam) Taebi**, Hoogleraar Energy & Climate Ethics, Technische Universiteit Delft

Op 1 juli 2024 ontstond er vanwege het vertrek van raadslid Machiel Mulder een vacature. Via een open procedure is deze vacature per november ingevuld door Henri de Groot.

De staf

Het stafbureau is in 2024 gegroeid tot 20 fte. De medewerkers van het stafbureau ondersteunen de raad voornamelijk inhoudelijk. Dr. R.W. (Ruud) van den Brink, is directeur van het stafbureau en secretaris van de raad. De adviseurs van het stafbureau hebben verschillende wetenschappelijke achtergronden. Er zijn 13 inhoudelijk adviseurs, een MT-lid/plaatsvervangend directeur, een raadssecretaris, een projectondersteuner, twee communicatieadviseurs, een adviseur bedrijfsvoering en een managementondersteuner.

Werkwijze

De adviezen worden gelijktijdig naar zowel het parlement als de regering gestuurd en op de eigen website geplaatst. In 2024 is het adviestraject van de WKR rond het Klimaatplan 2025-2035 extern geëvalueerd door Deloitte. De bevindingen uit die evaluatie zijn gebruikt om de organisatie verder te professionaliseren.

Missie

In 2024 heeft de raad de missie van de WKR vastgesteld en is deze vertaald naar wat dit betekent voor de werkwijze van de WKR. De missie luidt: "De WKR adviseert regering en parlement over de ontwikkeling van een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving, op basis van brede wetenschappelijke inzichten en met oog voor andere maatschappelijke opgaven."

Kernwaarden

De WKR is onafhankelijk, werkt interdisciplinair en de adviezen zijn gericht op de toekomst: de ontwikkeling naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving.

Afstemming en samenwerking

Externe contacten zijn noodzakelijk voor de werkzaamheden van de WKR. De raadsleden en stafmedewerkers onderhouden contacten met nationale en internationale wetenschappelijke netwerken, organisaties en buitenlandse klimaatraden, met andere nationale adviesraden, planbureaus en kennisinstellingen, alsook met bewindslieden, bestuurders en politici.

2024 stond in het teken van kennismaking met relevante stakeholders, voornamelijk door de voorzitter en de secretaris-directeur. Het betreft hier onder meer de voorzitters van andere adviesraden, DG's bij verschillende ministeries, directeuren van kennisinstellingen en Kamerleden. Ook de medewerkers van het stafbureau onderhouden contacten met de relevante belanghebbenden in beleid, in het wetenschappelijke netwerk en in het maatschappelijk veld.

Er is regelmatig overleg met het ministerie van KGG op diverse niveaus (minister, SG, DG's, directeuren en met medewerkers van de Directie Klimaat en andere directies). Deze overleggen gaan zowel over organisatorische vraagstukken als over ontwikkelingen in beleid en in de samenleving in het algemeen. De inhoudelijke overleggen op ambtelijk niveau gaan ook over de in voorbereiding zijnde adviezen. Deze zijn er vooral om te zorgen voor doeltreffende advisering.

Integriteit

De integriteit van raadsleden en de medewerkers van het stafbureau is op verschillende manieren geborgd. De raadsleden van de WKR onderschrijven de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit. Nevenactiviteiten van de raadsleden staan op de website van de WKR. De medewerkers van het stafbureau hebben de ambtelijke eed van integriteit afgelegd.

Internationaal

De WKR is lid van twee internationale netwerken:

- ▶ International Climate Councils Network (ICCN). Dit netwerk is in 2021 gestart om de samenwerking tussen de diverse nationale klimaatraden te faciliteren en om het belang van nationale klimaatraden te benadrukken en te promoten;
- ▶ European Environmental and Sustainable Development Advisory Councils Network (EEAC). Dit netwerk bevordert de samenwerking tussen de verschillende Europese raden op het gebied van klimaat, milieu en duurzame ontwikkeling. Stafmedewerker Menno Ottens is co-voorzitter van de werkgroep Klimaat & Energie.

Via deze netwerken wordt de WKR direct en indirect vertegenwoordigd in het buitenland. Ook is de WKR via deze netwerken betrokken bij internationale onderzoeksprojecten. Zo was de WKR aanwezig bij een expertbijeenkomst in het kader van het Europese [RETOOL-project](#), waarin onderzoek wordt gedaan naar de rol en impact van adviesraden. Daarnaast heeft de WKR via deze netwerken contacten en uitwisseling met andere adviesraden in het buitenland.

In november 2024 heeft plaatsvervangend voorzitter Heleen de Coninck deelgenomen aan de COP29 in Baku. Zij heeft meegedaan aan side-events georganiseerd door ICCN en gesproken met klimaatraden uit andere landen.

Financiën

In 2024 is €1.881.969 uitgegeven aan personele kosten. Andere uitgaven (€702.987) waren de schadeloosstelling voor de werkgevers van raadsleden, kosten voor onderzoek dat nodig is voor adviestrajecten, en voor communicatie en vormgeving. Daarnaast wordt €909.000 overgeheveld naar het ministerie van EZ/KGG; hieruit worden onder meer huisvesting, ICT en facilitaire ondersteuning bekostigd.

Terugblik 2024

Nazorg advies Klimaatplan 2025–2035

In december 2023 verscheen het eerste advies van de WKR '[Met iedereen de transities in](#)' ten behoeve van het Klimaatplan 2025–2035. Dit advies vloeide voort uit de wettelijke taak van de WKR.

In 2024 volgden nog verschillende activiteiten vanwege de publicatie van het advies:

- ▶ Overheden (waaronder de ministeries van KGG en Financiën, provincie Gelderland en Flevoland, gemeente Rotterdam)
- ▶ Politiek (technische briefing aan de leden van Tweede Kamer)

► Netwerken (KIN)

In april 2024 verscheen de [kabinetsreactie](#) op het advies.

Brief aan informateurs

De WKR heeft op 28 maart in een [brief aan de informateurs](#) het belang om klimaat mee te nemen in het hoofdlijnenakkoord benadrukt. Maatschappelijke vraagstukken waar een nieuw kabinet zich voor gesteld ziet, van woningbouw en zorg tot migratie en stikstof, hebben allemaal te maken met de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering. Gericht klimaatbeleid kan bijdragen aan deze opgaven met uiteindelijk een schoner, rechtvaardiger en gezonder Nederland.

1 jaar WKR: van idee naar impact

Om de eerste verjaardag van de WKR te markeren, organiseerde de WKR in april 2024 een middagsymposium rond de vraag: hoe maak je als adviesraad impact? Zo'n 100 genodigden luisterden naar een vraaggesprek tussen de (demissionair) minister voor Klimaat en Energie, Rob Jetten, en de voorzitter van de WKR, Jan Willem Erisman. Kees Vendrik, voorzitter van het Nationaal Klimaatplatform, begeleidde een gesprek met adviseurs, wetenschappers, mensen uit de praktijk en uit beleid rond de vraag wat nodig is om met impact te kunnen adviseren.

Advies CO₂-verwijdering

Begin juli 2023 publiceerde de WKR het advies '[De lucht klaren? Advies over uitgangspunten en beleid voor sturing op CO₂-verwijdering uit de atmosfeer](#)'.

Inhoud

Er is actief overheidsingrijpen nodig om CO₂-verwijdering uit de atmosfeer voor elkaar te krijgen. Maximale inzet op het verminderen van de broeikasgasuitstoot moet voorop blijven staan. Maar daarnaast is CO₂-verwijdering noodzakelijk om klimaatneutraal te worden en om de waarschijnlijke overschrijding van de 1,5 graden terug te dringen. CO₂-verwijdering komt niet vanzelf op voldoende schaal van de grond en het kost veel tijd om te realiseren. Het is daarom nodig om nu met beleid te beginnen.

Media

Na de publicatie van het advies verschenen artikelen bij onder andere RTL, Trouw, NOS, NU.nl, Milieu Magazine. Op BNR Radio, Nieuwsuur, RTL Nieuws en Radio 1 waren interviews met de commissievoorzitter Heleen de Coninck te zien/horen.

Om het onderwerp van het advies toegankelijk te maken, heeft de WKR een [online mini-college](#) uitgebracht waarin wordt uitgelegd wat CO₂-verwijdering is, waarom beleid voor CO₂-verwijdering nodig is en wat de rol van de overheid is.

Doorwerking

Het projectteam heeft het advies met diverse organisaties doorgesproken:

- ▶ Overheden (Ministeries van KGG en Financiën, provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland over de rol van provincies bij CO₂-verwijdering)
- ▶ Internationaal (EEAC, ESABCC)
- ▶ Politiek (technische briefing aan de leden van Eerste Kamer)
- ▶ Netwerken (Carbon Conference van Sinkit, Taskforce Negatieve Emissies, New Climate Institute)
- ▶ Bedrijven (Tennet, RWE)

Vervolg vraag

In februari 2025 is het [achtergrondrapport 'Verantwoord inzetten van tijdelijke CO₂-verwijdering'](#) gepubliceerd. Een interdepartementale ambtelijke werkgroep die een Routekaart Koolstofverwijdering voorbereidt, heeft de WKR gevraagd in welke situaties de inzet van tijdelijke CO₂-verwijdering verantwoord is. Het antwoord op deze vraag staat centraal in het achtergrondrapport.

Werkprogramma

De WKR heeft in augustus het [Werkprogramma 2024-2025](#) aangeboden aan de minister van Klimaat en Groene Groei. In dit werkprogramma kondigt de WKR vijf adviestrajecten aan: klimaat en landbouw, klimaatvisie, klimaatadaptatie, circulaire economie en klimaatverandering en gezondheid. De minister heeft het werkprogramma op 26 september naar de Tweede Kamer gestuurd.

Reactie op adviesvraag netcongestie

De Tweede Kamer heeft de WKR gevraagd advies te geven over een afwegingskader voor prioritering van netaansluiting en transportcapaciteit. In haar [reactie](#) hierop heeft de WKR de bestaande kaders geanalyseerd en het handelingsperspectief van de regering en de Tweede Kamer omschreven.

Inhoud

In Nederland is sprake van transportschaarste op het elektriciteitsnet. Hierdoor zijn wachtrijen ontstaan voor afnemers en producenten van elektriciteit. Met behulp van een prioriteringskader kan bepaald worden of partijen voorrang krijgen als ze aan bepaalde criteria voldoen. Prioriteren bij aanvragen voor transportcapaciteit vergroot de beschikbare transportcapaciteit niet. Oplossingen zoals netverzwaring en vraagsturing wel.

Er zijn nu twee prioriteringskaders: een van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en een van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). De Tweede Kamer en de regering kunnen geen invloed uitoefenen op het prioriteringskader van de (ACM). De Tweede Kamer kan wel het prioriteringskader van MIEK beïnvloeden.

Via het afwegingskader van het MIEK kunnen bepaalde netverzwaringen voorrang krijgen in de investeringsplannen van netbeheerders. Projecten worden onder andere getoetst op hun bijdrage aan maatschappelijke doelen (zoals klimaat, mobiliteit of verdienvermogen), urgentie en toekomstbestendigheid.

Doorwerking

Naar aanleiding van deze reactie hebben raadsleden Sanne Akerboom en Kornelis Blok op 12 februari 2025 een technische briefing verzorgd voor de vaste kamercommissie EZ/KGG van de Tweede Kamer.

Advies Landbouw en klimaatverandering

Op 11 december 2024 heeft de WKR een [advies over landbouw en klimaatverandering](#) uitgebracht: 'Boeren in een veranderend klimaat'. Het is gezonden aan de ministers van KGG en LVVN en aan beide Kamers der Staten-Generaal. Bij het advies hoort de bijlage '[Feiten en cijfers over de Nederlandse land- en tuinbouw](#)'.

Inhoud

De hoofdboodschap van het advies luidt: Boeren zijn onmisbaar om klimaatdoelen te halen. Om de landbouw bij te laten dragen aan een klimaatneutrale en -bestendige samenleving moeten boeren perspectief hebben. Dit lukt door beleid te richten op: duidelijke doelen, óók voor de lange termijn, consistent beleid, betrokkenheid bij besluitvorming, rendabele afzetmarkt voor duurzame producten, ondersteuning bij omschakelen en stoppen en stimuleren van samenwerking tussen boeren en consumenten. Perspectief is noodzakelijk vanwege de dubbele rol van de landbouw in de klimaatopgave: de grote bijdrage aan de uitstoot van broeikasgassen en de kwetsbaarheid voor de gevolgen ervan.

Media

Na de publicatie van het advies verschenen artikelen bij onder andere RTL, Trouw, NRC en de Boerderij. De Volkskrant plaatste een opinieartikel n.a.v. het [advies](#).

Doorwerking

Het advies diende als onderliggend stuk voor het debat in de Tweede Kamer over landbouw in februari 2025. In maart 2025 vond een technische briefing over het advies aan de leden van de Eerste Kamer plaats.

Uitgave
Maart 2025

Vormgeving
OSAGE

Beeld omslag
Bart van Vliet

Meer informatie
www.wkr.nl

Jaarverslag 2024

WKR.